

היום נלמד בעזרת ה':

גיטין דף ה

(בעמ' הקודם)

הגמ' מקשה על רבה:

תנן: למדנו במשנה לקמן (ט.) - המביא גט ממדינת הים ואינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ (= יבואר מיד), יבואו עדים ויעידו שהם מכירים את החתימות והגט כשר.

והוינן בה: מה הכוונה 'ואינו יכול לומר? אי אפשר לומר שמדובר שהשליח חרש (= אינו שומע ואינו מדבר), לפי שאין בו דעת והוא פסול מלהיות שליח להבאת הגט, אלא מדובר שהשליח נתן את הגט לאשה כשהיה פקח (= שומע ומדבר) ולפני שהספיק לומר בפ"נ ובפ"נ התחרש.

לרבא (= הסובר שאומרים בפ"נ ובפ"נ משום קיום הגט) המשנה הנ"ל מובנת, שכיון שהשליח לא יכול לומר בפ"נ ובפ"נ לכן מקיימים את הגט ע"י עדים המכירים את החתימות, אבל **לרבה** (= הסובר שאומרים בפ"נ ובפ"נ משום שאין בקאים ב'לשמה') קשה מה מועיל לנו קיום החתימות והרי החשש הוא שהגט נכתב שלא לשמה.

תירוצ: המשנה הנ"ל עוסקת לאחר שכני מדינת הים למדו שצריך לכתוב את הגט לשמה.

קושיא: **אי הכי יכול נמי:** א"כ מדוע המשנה אמרה שהוא 'ואינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ', והרי גם אם הוא יכול לומר אינו צריך לומר בפ"נ ובפ"נ אם אפשר לקיים את הגט ע"י עדים המכירים את החתימות, שהרי הם כבר כותבים את הגט לשמה.

תירוצ: **גזירה שמא וכו':** למרות שבני מדינת הים למדו לכתוב לשמה, בכל זאת לא עקרו חכמים את תקנתם לומר בפ"נ ובפ"נ, גזירה שמא יחזור הדבר לקלוקלו וישכחו שצריך לכתוב לשמה, ולכן גם כעת על השליח לומר בפ"נ ובפ"נ.

(המשך בדף הבא ↓)

יוצא לאור ע"י:

"אור הספר התורני" הוצאה לאור
052-7628377

להצטרפות:

mabatladaf18@gmail.com

052-342-4473

קושיא: אי הכי אינו יכול נמי: אם השליח אינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ על הגט להיות פסול, שהרי אמרת שחכמים לא עקרו את תקנתם משום גזירה, וגם כעת על השליח לומר בפ"נ ובפ"נ.

תירוץ: שליח שהיה פקח ונתחרש זהו דבר לא מצוי, ובדבר שאינו מצוי לא גזרו חכמים.

קושיא: והא אשה: והרי אשה שמביאה בעצמה את הגט שלה זהו דבר שאינו מצוי, ולמדנו במשנה לקמן (כג): שאשה יכולה להביא בעצמה את גיטה ממדינת הים בתורת שליחות, והבעל עושה תנאי שלא תתגרש בו עד שתגיע לבית דין, ובלבד שתאמר בפ"נ ובפ"נ. ע"כ המשנה לקמן. וא"כ קשה מדוע עליה לומר בפ"נ ובפ"נ, והרי זהו דבר לא מצוי שהיא תביא בעצמה את גיטה ממדינת הים בתורת שליחות.

תירוץ: שלא תחלוק בשליחות: כלומר לא חילקו חכמים בין שליח לשליח, והם גזרו שכל שליח צריך לומר בפ"נ ובפ"נ, אבל במקרה של שליח שהתחרש ואינו יכול לומר בפ"נ ובפ"נ אין כאן חילוק בין שליח לשליח, לפי שהוא צריך לומר רק שאינו יכול.

קושיא: אי הכי בעל נמי: א"כ גם במקרה שהבעל בעצמו מביא את הגט ממדינת הים יהיה עליו לומר בפ"נ ובפ"נ, ומדוע למדנו בכרייתא שבעל שכתב את הגט במדינת הים ובא לכאן כדי לגרשה אינו צריך לומר בפ"נ ובפ"נ?

תירוץ: טעמא מאי וכו': כל הטעם שהצרנו את השליח לומר בפ"נ ובפ"נ הוא משום חשש שמא יבוא הבעל ויערער על הגט, אבל כשהבעל מביא בעצמו את הגט אין לחשוש שהוא יערער עליו.

תא שמע: שאל שמואל את רב הונא - שני אנשים שנעשו שליחים להביא את הגט ממדינת הים, האם צריכים לומר 'בפנינו נכתב ובפנינו נחתם' או לא?

אמר ליה: אמר לו רב הונא - אינם צריכים לומר. ומה אילו וכו': כלומר שהרי אם הם רצו יכלו לומר אנו מעידים שהבעל גרשה ונתן לה או לשלוחה גט והיו נאמנים, ולכן גם כעת הם נאמנים שהבעל שלח אותם ואינם צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ.

לרבא ניחא: לדעת רבא (הסובר שאומרים בפ"נ ובפ"נ משום קיום הגט) מובן מה רב הונא השיב לשמואל, שהם לא צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ שהרי הם יכולים לקיים

את הגט, אבל **לרבה** הסובר שאומרים בפ"נ ובפ"נ משום שאין בקאים ב'לשמה' קשה מדוע אינם צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ?

תירוץ: דברי רב הונא נאמרו לאחר שבני מדינת הים כבר למדו שצריך לכתוב את הגט לשמה, ולכן רב הונא אמר לשמואל שכבר אינם צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ.

קושיא: אם מדובר לאחר שלמדו, א"כ גם שליח אחד שמביא גט ממדינת הים לא יצטרך לומר בפ"נ ובפ"נ.

תירוץ: **גזירה שמא וכו':** למרות שבני מדינת הים למדו לכתוב לשמה, ככל זאת לא עקרו חכמים את תקנתם לומר בפ"נ ובפ"נ, גזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו וישכחו שצריך לכתוב לשמה.

קושיא: **אי הכי בי תרי נמי:** א"כ גם שנים שנעשו שליחים להביא את הגט צריכים לומר בפ"נ ובפ"נ.

תירוץ: **בי תרי דמיתו גיטא וכו':** שנים שמביאים את הגט זהו דבר לא מצוי ולא גזרו בו חכמים.

קושיא: **והא אשה:** והרי אשה שמביאה בעצמה את הגט שלה ממדינת הים בתורת שליחות זהו דבר שאינו מצוי, וא"כ קשה מדוע למדנו שעליה לומר בפ"נ ובפ"נ?

תירוץ: **שלא תחלוק בשליחות:** כלומר בשליח אחד גזרו חכמים גם בדבר שאינו מצוי משום דבר המצוי, אבל הם לא גזרו בשני שליחים משום שליח אחד.

קושיא: **אי הכי בעל נמי:** אם חכמים לא חילקו בין שליח לשליח א"כ גם במקרה שהבעל בעצמו מביא את הגט ממדינת הים יהיה עליו לומר בפ"נ ובפ"נ, ומדוע למדנו בברייתא שבעל שכתב את הגט במדינת הים ובא לכאן כדי לגרשה אינו צריך לומר בפ"נ ובפ"נ?

תירוץ: **טעמא מאי וכו':** כל הטעם שהצרנו את השליח לומר בפ"נ ובפ"נ הוא משום חשש שמא יבוא הבעל ויערער על הגט, אבל כשהבעל מביא בעצמו את הגט אין לחשוש שהוא יערער עליו.

ת"ש, המביא גט ממדינת הים ונתנו לה ולא אמר לה בפ"נ ובפ"נ, אם העידו שני עדים שהם מכירים את החתימות הגט כשר, ואם לא הגט פסול.

הוי לא הוצרכו: כלומר תאמר שלא הוצרכו שליחי הגט לומר בפ"נ ובפ"נ כדי להחמיר עליה שגם אם הגט מקויים עליהם לומר בפ"נ ובפ"נ, אלא כדי להקל עליה, דהיינו שאם הם אמרו בפ"נ ובפ"נ היא כבר לא צריכה לחפש עדים שיקיימו את הגט, וזה קולא בשבילה. ע"כ הברייתא.

לרבא ניחא: לרבא הסובר שאומרים בפ"נ ובפ"נ כדי לקיים את הגט הברייתא מובנת, אבל **לרבה** הסובר שאומרים בפ"נ ובפ"נ משום שאין בקאים ב'לשמה' קשה מדוע די לנו בקיום החתימות, והרי עדיין יש לחשוש שמא הגט נכתב שלא לשמה.

תירוץ: הברייתא עוסקת לאחר שבני מדינת הים למדו שצריך לכתוב את הגט לשמה.

קושיא: והרי אמרנו לעיל שגם לאחר שלמדו השאירו חכמים את התקנה לומר בפ"נ ובפ"נ גזירה שמא יחזור הדבר לקלקולו.

תירוץ: **כשניסת:** מדובר שהיא כבר נישאת, ואנו לא מוציאים אותה מבעלה בגלל הגזירה.

קושיא: א"כ מדוע הברייתא אמרה 'הוי לא הוצרכו לומר בפ"נ ובפ"נ להחמיר עליה אלא להקל עליה', והרי רק בגלל שנישאת אנחנו מקילים עליה, אבל קודם שנישאת אנחנו כן מחמירים עליה שאם הם לא אמרו בפ"נ ובפ"נ הגט פסול אפילו שקיימו את הגט.

תירוץ: **הכי קאמר:** כוונת הברייתא 'הוי לא הוצרכו לומר בפ"נ ובפ"נ להחמיר עליה ולהוציאה מבעלה לאחר שנישאת', כלומר שלא תאמר שאנחנו מחמירים עליה ומוציאים אותה מבעלה לאחר שנישאת, אלא אנחנו מקילים עליה לפני שנישאת שלא תצטרך לחפש עדים לקיים את הגט אם אמרו בפ"נ ובפ"נ.

טעמא מאי: והטעם שאנחנו לא מחמירים עליה להוציאה מבעלה לאחר שנישאת, לפי שכל הטעם שצריך לומר בפ"נ ובפ"נ הוא משום שמא יבוא הבעל ויערער על הגט, אבל כעת שהיא כבר נישאת והבעל לא עירער, וכי אנחנו נבוא ונערער על הגט!?

*

בפלוגתא דרבי יוחנן ורבי יהושע בן לוי: הגמרא תולה את מחלוקת רבה ורבא במחלוקת קדומה של האמוראים רבי יוחנן וריב"ל.

(המשך בדף הבא ↓)

תסתיים: תוכיח ותסיים את הספק מי אמר מה - שריב"ל הוא זה שסובר שאין בקיאים לשמה, מהמעשה דלהלן.

אייתי גיטא: הביא גט מחו"ל לפני ריב"ל, ושאל את ריב"ל האם אני צריך לומר בפ"נ ובפ"נ?

קושיא על המעשה: ותסברא: וכי האם יתכן שרבי שמעון בר אבא הביא את הגט לבדו? והרי הגמרא הסיקה לעיל שרבה סובר כרבא, ולרבא שאין עדים מצויים לקיימו - חייב השליח לומר בפ"נ ובפ"נ בשביל לקיים את הגט, ואם כן איך ריב"ל פטר אותו מלומר?

ועוד: הרי אמרנו שגם לאחר שלמדו בני חו"ל לכתוב לשמה לא בטלו חכמים את התקנה לומר בפ"נ ובפ"נ, שמא יחזור הדבר לקולולו?

אלא בהכרח שהיה אדם נוסף שהביא את הגט עם רבי שמעון בר אבא, רק לא הזכירו אותו בסיפור משום כבודו של רבי שמעון (שלא יחשבו שהאיש ההוא היה חשוב כרבי שמעון). ומכיון שהביאו שני עדים את הגט זהו דבר שלא שכיח וכזה לא גזרו רבנן (לא גזרו לומר בפ"נ ובפ"נ בגלל החשש שמא יחזור דבר לקולולו).

*

בפני כמה נותנו לה: בפני כמה אנשים צריך השליח למסור את הגט לאישה ולומר בפניהם בפ"נ ובפ"נ?

תסתיים: תוכיח שרבי יוחנן הוא זה שאמר שהשליח צריך למסור לאישה בפני שניים.

ואמר ליה זיל הב לה באפי תרי: אמר רבי יוחנן לרבין בר רב חסדא 'לך ותן לה את הגט בפני שניים'.

לימא בהא קמלפגי: מאן דאמר שמוסר את הגט בפני שניים סובר שאין בקיאים לשמה, ולכן מספיק שניים שיעידו שהוא אמר להם בפ"נ ובפ"נ, וכשיבוא הבעל ויערער שהגט לא נכתב לשמה הם יעידו שהוא משקר. ואילו מאן דאמר שמוסר בפני שלושה סובר שאין מצויים עדים לקיימו, ולכן צריך שלושה, משום שבשביל לקיים שטר צריך בית דין שיאשרו שהוא כשר ויקיימו אותו, ואין ב"ד פחות משלושה.

ותסברא: שזו נקודת המחלוקת? והרי לעיל הביאה הגמרא את מחלוקת רבי יוחנן ורבי"ל האם צריך לומר בפ"נ ובפ"נ משום לשמה או משום קיום הגט, והגמרא הוכיחה שרבי"ל סובר משום לשמה. ואם כן בהכרח **שרבי יוחנן סובר משום קיום הגט**.

ואילו עכשיו הביאה הגמרא את מחלוקת רבי יוחנן ורבי חנינא, והוכיחה הגמרא **שרבי יוחנן הוא זה שסובר שמוסרו לה בפני שניים**. ואם כן יש כאן סתירה: שהרי אם רבי יוחנן סובר שצריך לומר משום קיום הגט, לא יתכן שהוא סובר שמספיק לומר רק בפני שניים?

ועוד: הרי רבה סובר כמו רבא, ואם כן גם למאן דאמר משום לשמה צריך לומר בפני שלושה. כלומר לכולי עלמא צריך לומר בפני שלושה?

אלא דכו"ע בעינן עדים וכו': לכולי עלמא צריך לומר בפ"נ ובפ"נ (גם) משום קיום הגט, ולכן חייב לומר זאת בפני שלושה, וכל המחלוקת היא האם 'עד נעשה דיין'. כלומר הרי לכולי עלמא 'השליח נעשה עד' - השליח שהביא את הגט הוא זה שגם מעיד על כשרותו באומרו בפ"נ ובפ"נ. והמחלוקת היא האם כמו שהשליח נעשה עד הוא גם נעשה דיין, וממילא השליח עצמו הוא אחד משלושת הדיינים, ולכן מספיק שיאמר רק בפני שניים כי הוא עצמו מצטרף איתם לבית דין. או שאמנם השליח נעשה עד על הגט, אבל 'עד לא יכול להיעשות דיין', ולכן צריך העד-השליח להעיד בפני שלושה חוץ ממנו.

קושיא: **והא קיי"ל בדרבנן עד נעשה דיין:** מקובלנו שבדינים מדרבנן 'עד נעשה דיין'. וקיום הגט הוא מדרבנן, ואם כן לא יתכן שתהא בזה מחלוקת?

אלא הכא בהא קמלפגי: לכולי עלמא עד נעשה דיין, והמחלוקת היא האם מכיון שאישה כשרה להביא גט יש לחשוש שיתירו גם לה להעיד בפני שניים ויצרפו אותה לבית דין, ואשה ודאי לא מצטרפת. או שאין לחשוש לכך, כי הדבר ידוע שאישה לא מצטרפת לבית דין.

תניא כוותיה דרבי יוחנן: מהבריייתא האומרת שצריך לומר בפ"נ ובפ"נ בפני שניים בלבד.

יוציא והולד ממזר: אם היא נישאה בגט הזה, בעלה מגרש אותה והבן שנולד מהנישואין הללו הוא ממזר, כי היא נחשבת לאשת איש.

קושיא: **ורבי מאיר משום דלא אמר וכו'.** והרי הגט כשר, אלא שהשליח לא אמר בפ"נ ובפ"נ. ומדוע היא נחשבת לאשת איש שבנה ממזר?

אין. רבי מאיר לטעמיה: כן. רבי מאיר לשיטתו שכל המשנה ממטבע שטבעו חכמים בגיטין האישה אינה מגורשת והולד ממזר. והוא שינה ולא אמר בפ"נ ובפ"נ כתקנת חכמים.

*

בר הדיא: בר הדיא רצה להיות שליח להביא גט ממקומו בחו"ל לארץ ישראל. הלך בר הדיא לרבי אחי שהיה הממונה באותה העיר להורות הלכות גיטין, ושאל אותו על מה הוא צריך להעיד בעדותו על הגט שהוא נכתב לשמה? אמר לו רבי אחי: אתה צריך לראות כל אות ואות בגט שכתבו אותה לשמה.

הלך בר הדיא לרב אמי ורב אסי, והם אמרו לו: מספיק שתראה רק את השורה הראשונה שנכתבה לשמה (כי אז מסתמא כל המשך הגט נכתב לשמה - תוס'). והם הוסיפו: ואם תאמר אני אחמיר ואעמוד לראות את כל הגט - הרי בכך אתה תוציא לעז על כל הגיטין הראשונים שהשגינו רק על שורה אחת שהם פסולים.. ולכן אל תעשה זאת.

רבה בר בר חנה: הביא גט שחציו נכתב בפניו וחציו נכתב שלא בפניו. הלך רבה בר בר חנה לשאול את רבי אלעזר וכו'.

אפילו קן קולמוסא וקן מגילתא: אפילו אם העד רק שמע את קול הקולמוס וקול הקלף - כשכותב הסופר את הגט נשמע קול של 'קן קן' מהחיכוך של קולמוס בקלף. וכלומר אם הוא שמע את הסופר אומר שהוא כותב לשמה כשהוא כתב את הגט - הוא יכול להעיד שהוא נכתב לשמה.